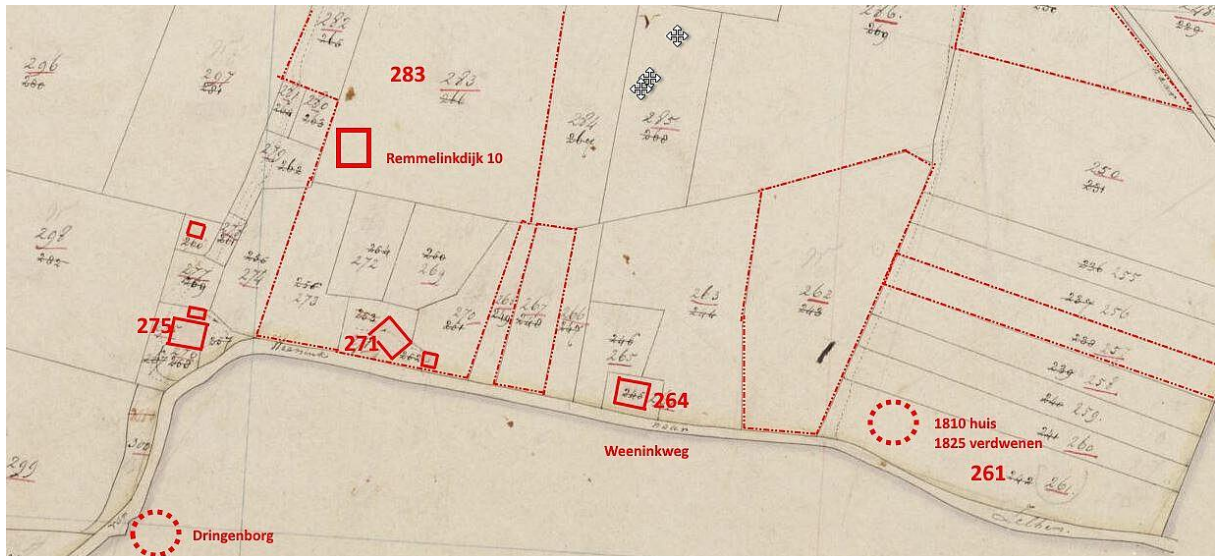

Remmelinkdijk 10

Om te weten te komen wanneer de boerderij op het huidige adres Remmelinkdijk 10 is gebouwd, ben ik uitgegaan van de eerste kadasterkaart, die rond 1825 is gemaakt door landmeter L.C. Machen. Hierop staan namelijk ook de perceelnummers vermeld, die in de Oorspronkelijk Aanwijzende Tafels (OAT) van rond 1832 voorkomen, samen met de namen van de eigenaren, hun beroep, woonplaats, artikel nummer, gebruik, grootte, etc.

In onderstaande uitsnede van de kaart heb ik een paar gegevens met rood duidelijker gemaakt en andere toegevoegd.

Uitsnede van het Minuutplan (kadasterkaart) Hengelo, sectie G, blad 01, van ca. 1825 met nummering van ca. 1832

De volledige kadasterkaart en de OAT's zijn te vinden via volgende link:

http://beeldbank.cultureelerfgoed.nl/alle-afbeeldingen/?fq%5B%5D=search_s_head_collection:%22Kadastrale%20kaarten%201811-1832%22&sort=order_s_documentvolgorde%20asc&mode=gallery&view=horizontal&filterAction&=hengelo%20gelderland%20g&page=1&reverse=0

Via het bevolkingsregister (ecal.nu), het percelenregister 'No. 71' en de artikelgewijze kadastrale leggers, is de bewoning en eigendom van de woningen en de percelen te volgen tot in de 20^e eeuw. Deze laatste twee heb ik op dinsdag 14-06-2016 bij het Ecal (Erfgoed Centrum Achterhoek en Liemers) kunnen inzien, en nu kan ik u volgende resultaten doorgeven.

Perceel 261

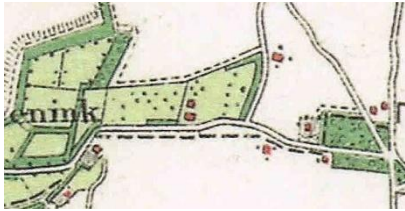
Via een verpondingskaart uit ca. 1807 en een prekadastrale kaart uit 1809-1811 (website Gelders Archief) kwam ik er achter dat nog rond 1810 op perceel 261 ook een vrij grote woning heeft gestaan.

Op basis van een 'Lijste van de manschappen uijt Groot Jebbink root op het Gooij' uit 1795 zou het kunnen dat daar toen Henderk Gaarsen en Berent Naadies Steevens hebben gewoond. In 1825 was dit huis overigens al verdwenen.

Huisperceel 264

Volgens de OAT van 1832 was dit het huis en erf van Willem Besselink, landbouwer uit Hengelo, art. nummer 23. Dit klopt ook met het bevolkingsregister 1820-1829. Toen woonden daar Henrica Roessink (geb. 1769), de weduwe van Albert Besselink, met haar zoon Willem Besselink (geb. 1795) en zijn vrouw Garritje Garritsen (geb. 1793) en hun kinderen

Van de vier huizen die hier in 1807 stonden blijft dit huis het langste staan. Het komt zelfs nog voor op het 'Bonneblad' no. 472, dat verkend is in 1878 en 1883, herzien in 1903, uitgave 1908. (zie hier naast)

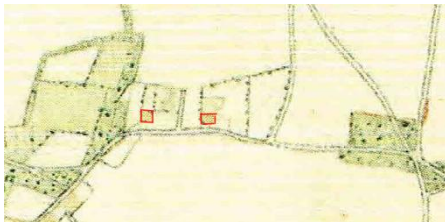
Uit een aantekening in de kadastrale legger van art. 2504 blijkt in dienstjaar 1896 van 'Herbouw' sprake te zijn. Maar in art. 3659 wordt in dienstjaar 1910 aangetekend 'Slooping' en is het huis dus verdwenen. In die periode was landbouwer Hendrikus Mentink de eigenaar van deze boerderij, genoemd 'Besselinkplaats'.

Huisperceel 271

Volgens de OAT van 1832 was dit het huis en erf van Hendrik Besselink, landbouwer uit Hengelo, art. nummer 20. Volgens de artikelgewijze legger werd deze boerderij 'Pellenhuis' genoemd. Ook hier klopt de bewoning met het bevolkingsregister van 1820-1829. Toen woonden daar Hendrik Besselink (geb. 1779) met zijn vrouw Everdina Bongers (geb. 1777) en hun kinderen. Volgens een aantekening uit dienstjaar 1883 van art. nummer 2424 blijkt sprake van vereening van percelen en sloop van de woning. Op de voorgaande uitsnede van het 'Bonneblad' van 1903 is de woning dan ook niet meer te vinden. In deze periode rond 1884 wordt landbouwer Bernardus Niesink uit Hengelo, een neef van Hendrik Besselink, eigenaar van het huis en de bijbehorende gronden. Na de afbraak houdt hij deze gronden en koopt hij ook de naastgelegen 'Besselinkplaats' (voormalig perceel 264, hernoemd 1273), waar hij ook gaat wonen. Hij overlijdt op 4-1-1893.

Huisperceel 275

Volgens de OAT van 1832 was dit huis en erf van Lammert Gerritsen, landbouwer uit Hengelo, art. nummer 117. Ook dit klopt weer met het bevolkingsregister van 1820-1829. Toen woonden daar Willemina Hummelink (geb. 1774), weduwe van Hendrik Jan Besselink, en haar 2^e man Lammert Gerritsen of Geurtsen (geb. 1766) en de kinderen uit haar eerste huwelijk.

Na het overlijden van Lammert in 1837 vertrekken Willemina en haar kinderen in mei 1840 naar de gemeente Zelhem, waar ze op 1 aug 1840 worden ingeschreven als bewoners van boerderij de 'Dringenborg' aan de overkant van de Weeninkweg. De woning op perceel 261 krijgt geen nieuwe bewoners. Op de hiernaast staande uitsnede uit de Historische Atlas van 1843-1845 is hij niet meer te vinden.

Perceel 283, later 1395

Jammer genoeg is in 1832 op perceel 283, de huidige locatie van de boerderij, nog geen bebouwing te zien. Ik heb op bovenstaande uitsnede van de kadastrale kaart van 1825/1832 de latere locatie van boerderij Rimmeldijk 10 met een dikke rechthoek aangegeven. In 1832 was het een stuk bouwland van 9020 m², toebehorende aan de landbouwer Hendrik Besselink uit Hengelo, artikelnummer 20. Hendrik woonde in het huis met perceelnummer **271**. Het deel van zijn bezittingen op deze uitsnede heb ik aangegeven met een dunne rode streep-/stippellijn.

Notaris KONING
te HENGELO
 zal **PUBLIEK VERKOOPEN** op
Vrijdag 6 Juli e.k., 's voorm.
10 uur, in het Koffiehuis van
 J. Hilderink op den Keijenborg
 aldaar

Voor de Erven B. Niesink :
 Versch. perc. Rogge op de **Besselinkplaats** onder Hengelo en
 Zelhem en de Rogge op Weenink-
 kamp aldaar van D. Oldenhave c.s.

Advertentie Graafschapbode 30-6-1894

houden en haar have en goed te verkopen.

Op 11-3-1897 verhuist zij met haar kinderen naar de gemeente Zelhem.

Vrijdag 16 Juli, 6 uur, op Besselinkplaats o/h Goor te Hengelo voor Wed. ter Maat, bouwmandeel ($\frac{2}{3}$) van de Rogge op die **Besselinkplaats** en heelgewas van Rogge op Weeninkkamp aldaar.

Advertentie Graafschapbode 3-7-1897

Intussen zijn de boerderij en de landerijen, waarschijnlijk al rond 1895, aangekocht door molenaar Hendrik Mentink (5-4-1859 /19-7-1919) en z'n vrouw Johanna Gerharda Eulink (1857-1923), die ook niet zelf op de plaats gaan wonen, maar doorgaan met verhuur.

Op 16-3-1897 worden nl. Derk Jan Smeitink (1861) en z'n vrouw Willemina Nieuwenhuis (1869) de nieuwe huurders en bewoners.

Voordat Smeitink op 19-11-1908 vertrekt naar boerderij Eeltink in IJzenvoorde bij Doetinchem, plaatst hij nog een advertentie in de Graafschapbode.

TE KOOP.
Te koop aangeboden:
drie nieuwe Gebinten
met Bovenplaten.
 Te bevragen bij D. J. SMEITINK, op **Besselinkplaats, Gooi, Hengelo (G.)**.

Advertentie Graafschapbode 19-8-1897

Zoals al bij **huis 271** aangegeven wordt Bernardus Niesink rond 1884 ook eigenaar van dit stuk grond, en van de boerderij 'Besselinkplaats'. Na zijn overlijden in 1893 wordt zijn minderjarige dochter Berendina Maria (geb. 1885) eigenaresse.

De boerderij wordt nu een tijdje verhuurd.

Vanaf 6-3-1894 wonen daar Berend ter Maat en zijn vrouw Aleida Johanna Wassink.

Berend overlijdt op 25-2-1896 en zijn weduwe boert nog even door, maar besluit toch een jaar later om er mee op te

Dinsdag 2 Maart, elf uur op de **Besselinkplaats** op 't Gooi te Hengelo, voor Wed. ter Maat: paard, 2 drachtige en 2 guste koeien, 4 drachtige maals, 2 jarige stieren, 4 drachtige maals, 2 jarige stieren, 1 jarige os, drachtig varken, 3 mestvarkens, 2 schottelingen, wagen, karren, landbouw-, deel- en melkgereedschap, snijmachine, gedorscht en ongedorscht zaad, hooi, stroo, inboedel enz.

Advertentie Graafschapbode 27-2-1897

Wel krijgt ze later dat jaar nog de gelegenheid om de reeds gezaaide rogge bij opbod te verkopen. Ze heeft op de derde garve gebouwd, welke voor de eigenaar is.

Zoals uit de andere advertenties op de volgende bladzijde is te zien, zette eigenaar Hendrik Mentink al eerder in 1908 de boerderij (is bouwplaats Besselinkplaats) bij inzet en toeslag te koop.

Klaarblijkelijk besloot de nieuwe koper om de oude boerderij te slopen en een nieuwe te bouwen. Gezien de hier naast staande advertentie is het mij onduidelijk waarom nu nieuwe gebinten te koop worden aangeboden. Zijn dit soms 'nieuwe' uit de in 1896 verbouwde oude boerderij, of heeft men de gebinten uit de oude boerderij weer gebruikt voor de nieuwe boerderij, of voor een nieuwe schuur?

Ten overstaan van Notaris KONING te Hengelo (G.) wordt **publiek verkocht** bij inzet en toeslag, op **Dinsdagen 30 Juni en 14 Juli**, telkens voorm. **10 uur**, bij den kastelein Jan Hilderink, op den **Keijenborg**, de gunstig gelegen en **vruuchtbare bouwplaats „Besselinkplaats”**, op den **Keijenborg**, met landerijen onder Hengelo en Zelhem, groot \pm 21 hect.

Te aanvaarden 22 Febr. a.s., de Heidevelden dadelijk.

Terstond na den inzet worden de 3 perc. **Peppels en Wilgen** op grondperceel I en de 2 perc. **Eikjes en Dennen** op grondperceel II afzonderlijk geveild, behoudens naasting à 5 %.

Veilingsboekjes zijn vanaf **18 Juni** à 10 ct. verkrijgbaar bij den Notaris.

Notaris KONING
te Hengelo (G.)

bericht, dat „de **Besselinkplaats”** op den Keijenborg aldaar is ingezet als volgt: No. 1, f 4811; No. 2, f 520; No. 3, f 361; No. 4, f 407; No. 5, f 495; No. 6, f 551; No. 7, f 171; No. 8, f 290; No. 9, f 830; No. 10, f 701; No. 11, f 381; No. 12, f 102; No. 13, f 80; No. 14, f 203; No. 15, f 48; No. 16, f 20; No. 17, f 15; No. 18, f 206; No. 19, f 36; No. 20, f 25. Te zamen f 10253.

De Boomen op perc I f 86 en op perc. XI f 42,37.

TOESLAG D'n dag 14 Juli a.s., 10 uur. bij JAN HILDERINK op den Keijenborg

Advertentie Graafschapbode 13-6-1908

Advertentie Graafschapbode 1-7-1908

De nieuwe eigenaar wordt een bijna-naamgenoot . Op 5-8-1909 worden Hendrikus Mentink (geb. 7-3-1859) en z'n vrouw Anna Maria Wentink ingeschreven in huis nummer 241 (later 360). Dit is het nummer van het oude ver- of herbouwde huis op het perceel 264 (hernummerd in 1272). Hij staat dan ook aangegeven als eigenaar van de boerderij en landerijen in art. nummer 3559. Zoals al geschreven is bij dat huis, wordt volgens de legger in dienstjaar 1910 aangetekend: 'Sloping' .

Bij perceel 283 wordt in de legger in dienstjaar 1911 bijgeschreven 'huis en bouwland' en ' **Stichting**'!

N.B.: Dienstjaar. Aantekeningen zijn in de leggers genoteerd per dienstjaar, ofwel per jaar waarin de belasting betaald werd. Dit kan dus een jaar (of meer) later zijn dan een bepaalde verandering heeft plaats gehad.

Het zou dus best kunnen zijn dat de nieuwbouw al in 1908 heeft plaatsgevonden, zoals klaarblijkelijk in een muursteen is aangegeven en dat de sloop van de oude 'Besselinkplaats' iets later is geweest.

Hoewel bij het Ecal bouwvergunningen uit Hengelo aanwezig zijn vanaf 1906, zijn deze zeer onvolledig. Van de nieuwbouw rond 1908 zijn dan ook geen papieren aanwezig.

De volgende eigenaars van de nieuwe boerderij 'Besselink', of 'Groot Besselink' zijn geweest:

Legger 3822 Gerrit Jan Johan Gussinklo (geb. 1869) van ca. 1914-1918. Hij heeft niet zelf op de boerderij gewoond. Deze werd van 21-12-1912 tot 7-3-1918 bewoond door Johannes Hendrik Hendriksen (geb. 1874) en Grada van Deelen (geb. 1858)

Legger 4008 Johannes Helmus/Helmes (geb. 1874). Hij woonde wel weer op de boerderij samen met z'n vrouw Theodora Maria Rijswijk (geb. 1854) van 15-5-1918 tot 2-5-1921, toen hij in Wehl een nieuw huis kreeg.

Legger 4275 Gradus Menting (1887-1971). Na zijn huwelijk op 4-5-1921 in Didam met Maria Everdina Wienholts (1895-1970) kwam het nieuwe echtpaar naar het Gooi en werd op 20-5-1921 ingeschreven in het bevolkingsregister van Hengelo. Ze bleven op de boerderij wonen en verkochten de zaak in 1960 aan hun zoon Reinder.

Volgens de aantekening uit dienstjaar 1922 is er toen een nieuwe schuur bij gekomen. Ook hiervan kon ik heen bouwvergunning vinden; wel:

Bouwvergunning	600	bouwen kippenhok	22-03-1938
----------------	-----	------------------	------------

Legger 5778 Reinerus Gerardus Johannes Menting (1934-2000). Volgens de legger was het adres toen nog Weeninkweg 3. Reinder was gehuwd met Betsy/Betsie Lankhorst. Zij stichtten hier een varkensfokbedrijf en waren tot na 1990* eigenaar van het bedrijf.

Bouwvergunning	5732	bouwen varkensstal	25-04-1966
"	5733	bouwen kippenschuur	02-05-1966
"	5734	veranderen kippenschuur	
		In varkensschuur	03-10-1966
"	5735	oprichten varkensschuur	23-02-1970
"	5736	oprichten varkensschuur	04-03-1974

* De bij het Ecal beschikbare leggers lopen slechts tot 1990. Wat er na die tijd is gebeurd zou bij het Kadaster of bij het Gelders Archief moeten worden opgezocht. Dit zal voor u minder interessant zijn denk ik.

Oude huisnummering.

Hieronder nog even de huisnummering volgens de bevolkingsregisters. Via deze registers zijn de bewoners over de verschillende periodes te volgen.

Perceelnummer	261	264	271	275	Dringenborg
1820-1829	G96 ^a	G97	G98	G99	E30 Zelhem
1830-1840	-	G102	G103	G104 ^b	E30
1840-1850	-	G102	G103	-	
1850-1860	-	G142	G143	-	
1860-1870	-	G142	G143	-	
1870-1902	-	G179	G180 ^c	-	
1903-1924	-	G241	-	-	
1903-1924	-	G360 ^d	-	-	
1924-1939	-	-	-	-	

a na 1810, maar voor 1825 verdwenen

b na 1883 verdwenen

c na 1840 verdwenen

d in 1896 ver-/herbouw, na 1908 verdwenen

Ouderdom van de gebinten

Op grond van de vermoedelijke bouw van de boerderij in 1908 op een stuk grond, dat tot toen als bouwland werd gebruikt, lijkt het eigenlijk niet aannemelijk dat de gebinten ouder zullen zijn. Maar niet vergeten moet worden, dat deze gebinten altijd de meest dure onderdelen en basis van een boerderij of schuur zijn geweest. In een verder verleden was het soms zelfs gebruikelijk dat een

nieuwe pachtboer zijn eigen boerderij met zich mee nam en enkel de grond pachtte. Hiertoe konden de gebinten gemakkelijk uit elkaar gehaald en op een andere locatie weer in elkaar gezet worden. Om dit te goed kunnen doen werden ze van merktekens voorzien. Ook werd soms een jaartal aangegeven. In het geval van de Besselinkplaats was echter de eigenaar van de grond ook de eigenaar van de boerderij en bestond niet direct de noodzaak tot verhuizing. Maar omdat de gebinten zich buiten weersinvloeden binnen de boerderij bevonden gingen ze vaak heel lang mee en konden ze wel weer worden gebruikt bij een eventuele ver- of herbouw. Dit was soms nodig als de buitenkant te slecht werd, of als een vergroting of uitbreiding nodig was.

Gezien de advertentie m.b.t. verkoop van 'nieuwe' gebinten, lijkt het er op dat de oude gebinten nog van goede kwaliteit waren en gebruikt konden worden voor de nieuwe boerderij. De nieuwe, te verkopen, gebinten kunnen misschien door de eigenaar zijn aangekocht uit een boedel, of hebben misschien niet de goede afmetingen gehad.

Een ander mogelijkheid voor het aantreffen van oudere gebinten kan zijn , dat ze werden hergebruikt en afkomstig zijn van een andere afgebroken boerderij.

Dendrochronologie

Dit alles is maar een gok mijnerzijds. Een afdoende antwoord over de ouderdom kan slechts verkregen worden door een dendrochronologisch onderzoek. Misschien weet Michel Groothedde wel hoe dit het best en goedkoopst kan worden uitgevoerd?

Groot en Klein Besseling

Over de naamgeving Groot en Klein Besselink heeft de heer J. Renema in 1996 een aardig stuk geschreven in het Oost Gelders Tijdschrift voor Genealogie en Boerderijonderzoek. Misschien kent u dit al, maar bijgaand stuur ik de kopie. In een iets eerdere uitgave, ook uit 1996, van dit tijdschrift stond onderstaande foto.

De boerderij (Groot) Besselink in Keijenborg, bakermat van de meeste Achterhoekse Besselinks.

Verder vond ik nog een hele aardige genealogie van de Besselinks op:

<https://www.yumpu.com/nl/document/view/20501761/parenteel-van-aelbert-besselink-pietbesseling>

Markeboeken

Ook in de markeboeken van de Dunsborger Hattemer Marke van 1533-1810 en van 1810-1847 komt boerderij Besselink diverse keren voor als een gewaard erve.

De naam **Groot Besselink** kom ik daar voor het eerst tegen tijdens een vergadering van markeleden op 6 augustus 1822. Op die vergadering komt procureur Thooft op verzoek van Arend Besselink [huis 271, Arend is de vader van Hendrik], Willem Besselink [huis 264] en Lammert Gerritsen [huis 275], alle drie landbouwers. Dezen claimen dat ze gedrieën eigenaars zijn van (de zaalweeer van) het 'erve *Groot Besselink gelegen in de buurtschap Gooij*' en dat zij daarom de beschikking willen hebben over de bij dat erve behorende stem. (N.B.: de zaalweeer is de oorspronkelijke locatie waar het huis heeft gestaan)

De markenrichter H. Becking antwoorde echter dat ' *bij de Mark noch in de Markenboeken geheel geen erve Groot Besselink ooit bekend is geweest, zodat dit protest niet te pas kwam* '.

Op 27 mei 1823 wordt een rapport voorgelezen waarin geconcludeerd wordt dat de stem van het erve Besselink niet bij het erve (Groot) Besselink hoort, maar bij het erve **Klein Besselink**.

N.B.: Deze stem was op 4 augustus 1812 op verzoek van de eigenaar Derk Muller met eenparige stemmen verlegd op zijn ander goed 'Klein Roesink'.

Ten slotte geven de verpondingsregister en vooral het Oud Rechterlijk Archief van het landdrostambt Zutphen (ORA), de doop-, trouw- en begrafenisboeken (DTB), etc. nog redelijk veel informatie over het erve en de personen met de naam Besselink.

Sikke Postma
17-06-2016